

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	10 ธ.ค. 2557	44	15836	5

มรดกกล้วยแห้ว

ไฟ (3)

ในตัวอาคารบ้านที่อยู่อาศัย จะมีบริเวณสำหรับหุงหาอาหาร คือ ห้องครัวที่ชาวล้านนาเรียก "เอือนเต้าไฟ" ส่วนสำคัญของบริเวณดังกล่าวได้แก่ "แม่ชีไฟ" (อ่าน-แม่จีไฟ) ซึ่งเป็นกระบะดินสีเหลืองสำหรับเป็นที่ก่อไฟปรุงอาหาร เฉพาะแม่ชีไฟที่มีรายละเอียดในการสร้างตามความเชื่อ ดังนี้

ไม้ที่ใช้ทำแม่ชีไฟ

ตามคัมภีร์ "โลกหาณี" กล่าวว่า

"จักแปลงแม่ชีไฟหื้อเอาไม้แงะ ไม้เพา (อ่าน - เปา) ไม้ดุก ไม้ตัน (อ่าน - ต้น) ไม้แก้ว ไม้พิน (อ่าน - ปิน) ดีแล"

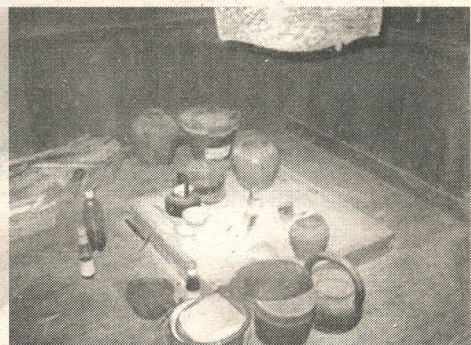
คือ ถ้าจะทำที่เป็นเตาไฟให้เอาไม้เต็ง ไม้รัง ไม้มะดุก ไม้พุทรา ไม้พิกุล ไม้มะตูม จึงจะดี อีกตำราหนึ่งกล่าวละเอียดกว่า คือ

"หื้อเอาไม้ดู่ ไม้ตัน ไม้พินใส่ทางหน้า เอาไม้หนุนใส่หนเหนือ หนวันตก และเอาไม้เท้า (อ่าน - เต้า) ใส่ทางใต้"

คือ ให้เอาไม้ประดู่ ไม้พุทราไม้มะตูมเป็นแผ่นกระบะด้านหน้า ไม้หนุนด้านเหนือ และด้านตะวันตก ส่วนไม้ต้องเต้า (ชื่อเฉพาะถันเหนือ) ไว้ด้านทิศใต้

ขนาดของแม่ชีไฟ

ตำราโบราณท่านว่าให้วัดเอาขนาดความกว้างของประตูห้องครัวกว้างเท่าไร ก็ให้เป็นความกว้างของแม่ชีไฟ สำหรับด้านยาวให้ได้เท่าครึ่งสองเท่าหรือสามเท่าของความกว้างถ้าได้ขนาดตามนี้ เชื่อว่าจะทำให้เจริญรุ่งเรือง

กลุ่มภารกิจจดหมายเหตุและสารนิเทศท้องถิ่น

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยแม่โจ้ NORTH CLIPPING 2558/00121

ชื่อหนังสือพิมพ์	วันที่	ปีที่	ฉบับที่	หน้า
ไทยนิวส์	10 ก.พ. 2557	44	15836	5

ดินที่ใช้ถมแม่ชีไฟ

ภายในกระบะสี่เหลี่ยมสำหรับใช้เป็นที่ปลูกอาหาร จะถมด้วยดินให้ราบเพียงกับความสูงของกระบะและดินที่ว่าจะต้องมาจากทิศต่าง ๆ ซึ่งต้องเป็นตามเดือนที่ทำนั้น ๆ ถึงจะประสบลสิ่งทีพึงประสงค์ ดังตำรากล่าวไว้ว่า

"จักเอาดินมาถมชีไฟ มิว่าเดือนเจียง เดือนยี่ เดือนสาม หื้อเอาหนหรดี จักมีเข้าของมากนัก เดือนสี่ ห้า หก เอาหนอาคะไนย์ จักมีจั่วควายมากนัก เดือนเจ็ด แปด เก้า หื้อเอาหนอีสาน จักมีเข้าของ เดือนสิบ สิบเอ็ด สิบสอง เอาหนปัจฉิมะ มีเข้าของมากแล"

ความหมายโดยสรุป คือ

เดือนเกียง ยี่ สาม	ให้เอาดินทิศ หรดี (ตะวันตกเฉียงใต้)
เดือน 4 5 6	ให้เอาดินทิศ อาคะไนย์ (ตะวันออกเฉียงใต้)
เดือน 7 8 9	ให้เอาดินทิศ อีสาน (ตะวันออกเฉียงเหนือ)
เดือน 10 11 12	ให้เอาดินทิศ ประจิม (ตะวันตก)

สนั่น ธรรมธิ

สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(ภาพประกอบจากเว็บ http://52011112031.blogspot.com/2012/04/blog-post_2048.html)